

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

10 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Svetlana Filincova

Judecători – Ala Cobăneanu, Galina Stratulat, Iurie Bejenaru, Mariana Pitic

judecând, fără participarea părților, recursurile ordinare declarate de către inculpata Ctitor Natalia XXXXX și acuzatorul de stat, procuror în Procuratura de Circumscripție Chișinău – Svetlana Țurcanu, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 februarie 2021, în cauza penală privindu-i pe

Ctitor Natalia XXXXX, născută la XXXXX, originară și domiciliată în XXXXX;

Postolachi Nicolae XXXXX, născut la XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

1. Prima instanță: 05.03.2012 - 30.06.2015;
2. Instanța de apel: 22.07.2015 - 09.02.2016;
3. Instanța de recurs ordinar: 17.05.2016 - 20.12.2016;
4. Instanța de apel: 06.02.2017 - 22.05.2017;
5. Instanța de recurs ordinar: 24.07.2017 - 03.10.2017;
6. Instanța de apel: 10.11.2017 - 09.04.2019;
7. Instanța de recurs ordinar: 25.06.2019 - 26.05.2020;
8. Instanța de apel: 21.08.2020 - 01.02.2021;
9. Instanța de recurs ordinar: 26.04.2021 – 10.11.2021.

Asupra recursurilor în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Dubăsari din 30 iunie 2015, Ctitor Natalia a fost condamnată în baza art. 191 alin.(2) lit. b) Cod penal, la amendă în mărime de 800 de

unități convenționale, echivalentul a 16 000 de lei, cu privarea de dreptul de a gestiona întreprinderi agricole pe termen de 4 ani și procesul penal în baza art. 352 alin.(1) Cod penal, a fost încetat din motivul expirării termenului prescripției tragerii la răspundere penală.

Postolachi Nicolae a fost condamnat în baza art.191 alin.(2) lit. b) Cod penal, la amendă în mărime de 650 de unități convenționale, echivalentul a 13 000 de lei, cu privarea de dreptul de a gestiona întreprinderi agricole pe termen de 3 ani, iar, procesul penal în baza art. 179 alin. (1) Cod penal, a fost încetat din motivul expirării termenului prescripției tragerii la răspundere penală.

Acțiunile civile înaintate de Berzan Valentina către Ctitor Natalia cu privire la încasarea sumei de 55 100 de lei cu titlu de prejudiciu material și Tataruș Sergiu, Tataruș Ecaterina către Postolachi Nicolae cu privirea la încasarea în contul fiecăruia a câte 50 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, au fost lăsate fără soluționare.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat că, în perioada lunii noiembrie 2009, data exactă în cadrul cercetării judecătorești nu a fost stabilită, fondatorul și administratorul SRL „Pan-Doragro”, Ctitor Natalia, împreună și după o prealabilă înțelegere cu Postolachi Nicolae, au delapidat avere străină, adică ilegal au însușit bunurile, care reprezintă cota valorică a cotașilor fostei întreprinderi agricole AF „Doroțcaia”, care au fost încredințate în administrare, și anume: o cositoare CPS-5 cu n/î 4160 în valoare de 13 750 de lei; un preș de sortiment cu n/î 4067 în valoare de 2100 de lei; un tractor marca/model „T-25” cu n/î 4632 în valoare de 2900 de lei; o marcatoare de îngrășămintă model HPY-0,5 cu n/î 4279 în valoare de 350 de lei; o remorcă marca/model „2 PTS4” cu n/î 4225 în valoare de 1900 de lei, pe care le-au înstrăinat în mare parte unor persoane neidentificate. Prin aceste acțiuni, cotașilor le-a fost cauzat un prejudiciu material în sumă de 21 000 lei.

La fel, Ctitor Natalia în una din zilele lunii octombrie 2011, data exactă în cadrul cercetării judecătorești nu a fost stabilită, aflându-se în s. Doroțcaia, r-nul Dubăsari, exercitând un drept presupus, considerând că are dreptul de înstrăinare asupra bunului ce aparține altei persoane și care este pus sub sechestru, adică asupra tractorului model „K-701”, n/î D BA 761 cu prețul de 55 100 de lei, care este înmatriculat după Valentina Berzan și asupra căruia prin încheierea Judecătoriei Dubăsari din 20 martie 2009, s-au aplicat măsuri de asigurare a acțiunii, fiind interzis părților Berzan Valentina și SRL „Pan-Doragro”, în persoana administratorului Ctitor Natalia, să înstrăineze tractorul indicat, în mod arbitrar și prin încălcarea ordinii stabilite, printr-un contract de vânzare-cumpărare, a vândut tractorul vizat locuitorului com. Calinovca, r-nul Dubăsari, Șuvachin Alexandru, cauzând astfel daune în proporții mari drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice.

Postolachi Nicolae la 18.12.2011, aproximativ la ora 23:30, cu scopul pătrunderii și rămânerii ilegale în domiciliul persoanei, a intrat fără consimțământul lui Tataruș Sergiu în gospodăria acestuia, amplasată în s. Doroțcaia, r-nul Dubăsari, apoi, continuând acțiunile sale infracționale, a bătut în ușa casei și la moment ce proprietarul Tataruș Sergiu a deschis, i-a aplicat o lovitură în regiunea capului, cauzându-i conform raportului de examinare medico-legală nr. 379 din 19 decembrie 2011, vătămări

corporale ușoare. Apoi la somația proprietarei Tataruș Ecaterina a refuzat să părăsească imediat domiciliul.

3. Sentința a fost atacată cu apeluri de către:

3.1. Procuror, care a solicitat solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanța, prin care, Ctitor Natalia să fie recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 191 alin.(2) lit. b) Cod penal, la 4 ani închisoare, cu executarea în penitenciar pentru femei de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții administrative în cadrul întreprinderilor agricole ce gestionează bunuri arendate, pe termen de 5 ani și încetat procesul penal în baza art. 352 alin.(1) Cod penal, din motivul expirării termenului prescripției tragerii la răspundere penală.

Postolachi Nicolae să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 191 alin. (2) lit. b) Cod penal, la 3 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis fără privarea de dreptul de a ocupa funcții, în baza art. 179 alin. (2) Cod penal, la 2 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis.

În conformitate cu art.84 Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate de stabilit definitiv lui Postolachi Nicolae pedeapsa 4 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis, iar potrivit art.90 Cod penal, executarea pedepsei să fie suspendată condiționat pentru perioada de probațiune de 5 ani.

La fel, procurorul a solicitat încasarea de la Postolachi Nicolae în beneficiul lui Tataruș Sergiu a sumei de 10 000 de lei și în beneficiul lui Tataruș Ecaterina a sumei de 5 000 de lei.

3.2. Inculpatul Postolachi Nicolae, care a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei hotărâri de achitare pe ambele capete de învinuire.

3.3. Inculpata Ctitor Natalia, solicitând casarea sentinței cu pronunțarea unei hotărâri de achitare pe ambele capete de acuzare, din motivul lipsei componentei de infracțiune.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 februarie 2016 apelurile au fost respinse ca nefondate, sentința fiind menținută.

4.1. La adoptarea soluției date, instanța de apel a reținut că, faptele incriminate lui Ctitor Natalia și Postolachi Nicolae în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin.(2) lit. b), c) Cod penal, precum și vina inculpatului Postolachi Nicolae în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (1) Cod penal, și-au găsit confirmare prin prisma probelor prezentate și cercetate în cadrul ședințelor de judecată în prima instanța și verificate în instanța de apel.

Astfel, instanța de apel a conchis că, prima instanță corect a constatat că, în perioada anilor 2000-2005 nu au existat raporturi contractuale de transmitere de la cotași către GȚ „P.A.N.M.” a drepturilor patrimoniale în privința tehnicii agricole și respectiv, la 01 martie 2005, cotașii rămâneau să fie titularii drepturilor pe care le-au obținut în urma privatizării din anii 1998-2002.

Instanța de apel a indicat că, fiind audiat martorul Ciudin Maria, a relatat despre eventualele răscumpărări a cotelor valorice de către Ctitor Mihail, declarații care corect au fost apreciate critic de către prima instanță, iar I. Ctitor, V. Berzan, T. Caimac și M.

Mîrza, în ședința de judecată au declarat că, aveau cotă-parte după 2005 în tehnica agricolă.

La fel, instanța de apel a mai indicat că Gheorghe Ursu, care a fost adjunctul lui Ctitor Mihail până când să înființeze întreprinderea sa, a declarat că la GȚ „P.A.N.M.” nu se practică răscumpărarea cotelor valorice asupra tehnicii de la persoane, la fel cum nici nu se achita pentru folosința acesteia. Excepție reprezenta cota valorică în privința animalelor, precum și faptul că uneori se achita cotașilor pentru folosința terenurilor acestora.

Respingând apelurile, instanța a menționat că actul din 01 martie 2005, încheiat fără împuterniciri din partea cotașilor, fiind lovit de nulitate absolută sub aspectul potențialului transfer către SRL „Pan-Doragro” a dreptului de proprietate asupra tehnicii agricole menționate în el, nu poate fi invocat ca un temei de dobândire al dreptului de proprietate de către SRL „Pan-Doragro” și implicit Ctitor Natalia asupra ei, fiind irelevant faptul dacă Ctitor Ion și Semionov Ion au semnat sau nu acest act.

Instanța de apel a respins argumentul inculpatei Ctitor Natalia precum că, în toamna 2008, la momentul când i-au fost retrase lui Ctitor Ion împuternicirile de administrator, ultimul deja înstrăinase toată tehnica agricolă aflată în posesia GȚ „P.A.N.M.”, iar ulterior SRL „Pan-Doragro”, deoarece Valentina Berzan a explicat căruia fapt se datorează modificările intervenite în bilanțul contabil și anume, inițial toată tehnica agricolă figura în bilanțul contabil la contul 123 cu valoarea de 487 000 de lei, însă, din cauza că tehnica nu era a întreprinderii, dar a cotașilor, iar în privința ei nu erau încheiate contracte de arendă cu ultimii, aceasta nu trebuia să figureze în bilanțul contabil, din care cauză a fost exclusă de la contul 123.

Totodată, instanța de apel a reținut faptul că, împuternicirile lui Postolachi Nicolae, atribuite de Ctitor Natalia în toamna anului 2009, din motiv că inculpata era însărcinată, nu au fost legalizate în modul corespunzător, adică nu au fost efectuate modificările necesare în Registrul de stat al persoanelor juridice, pentru a se numi un administrator.

Martorul Caimac Tudor, care lucra în funcție de paznic în acea perioadă, a relatat că la sfârșitul lunii noiembrie 2009, Postolachi Nicolae s-a prezentat la „Toc” nr. 1 împreună cu persoane necunoscute care au reparat cositoarea CPS-5, după care au luat-o și au dus-o într-o direcție necunoscută, iar, peste câteva zile Postolachi Nicolae împreună cu persoane necunoscute au remorcat în direcție necunoscută tractorul marca/model „T-25”, la care lipsea o roată, la tractor fiind agățată și marcatoarea de îngrășămintă, fiind dusă și ea.

La fel, instanța de apel a respins și argumentul inculpatei Natalia Ctitor, precum că nu îi poate fi imputată însușirea tractorului și a marcatoarei de îngrășămintă, fiindcă acestea nu se regăsesc în actul de predare-primire din 01 martie 2005, or, acest fapt nu denotă că bunurile nu era în posesia SRL „Pan-Doragro”.

Instanța de apel a constatat că la SRL „Pan-Doragro”, pe lângă bunurile indicate în actul din 01 martie 2005, se mai regăsea și altă tehnică, inclusiv cea care conform documentelor trebuia să revină liderilor nou formați, cum ar fi Gheorghe Ursu, care însă, a rămas în posesia SRL „Pan-Doragro”, fapt confirmat de I. Semionov în ședința de judecată, care a declarat că tractorul și marcatoarea de îngrășămintă urma să-i revină

lui Gh. Ursu, însă au rămas la GȚ „P.A.N.M.” atunci când s-a constituit ca lider aparte Gh. Ursu.

De asemenea, instanța de apel a respins ca neîntemeiat argumentul că nu poate fi obiect al unei infracțiuni de delapidare un obiect care ar avea valoarea zero, fiind motivat faptul că, potrivit tuturor normativelor, uzura tuturor bunurilor depășea 100 % și astfel, nu aveau nici o valoare, or, martorul Gheorghe Ursu a declarat că, în momentul când a plecat de la Ctitor Mihail niciunul din obiectele tehnice nu putea să fie cu valoarea de bilanț zero și nici în anul 2008 nu puteau să fie la zero. Chiar dacă tehnica în bilanț figurează zero, în natură ea există și are valoare de piață. Tehnica la dânsul a revenit de la GȚ „P.A.N.M.” cu aceeași valoare de bilanț, ceea ce înseamnă că nu se aplică în evidența contabilă procentul de amortizare anual.

Cu referire la învinuirea înaintată lui Postolachi Nicolae în baza art. 179 alin. (1) Cod penal, instanța de apel a respins versiunea inculpatului precum că, a mers la Tataruș Sergiu nu ca să se clarifice, dar pentru a lua de la ultimul banii pentru mobilierul defectat, fiind invitat de ultimul, deoarece când Nicolaev Ala l-a întrebat pe Tataruș Sergiu cum va rămâne cu mobilierul defectat, ultimul i-ar fi comunicat că, Postolachi Nicolae o să vină la ea ca să-i transmită banii, iar Postolachi Nicolae l-a lovit pe Tataruș Sergiu instinctiv, fiind un reflex de apărare, în momentul când Tataruș Sergiu s-a repezit spre dânsul, deoarece versiunea înaintată este în contradicție cu împrejurările constatate în cadrul cauzei penale, iar Nicolaev Ala, la rândul ei, a depus declarații în instanța de judecată, intenționat denaturând realitatea cu scopul protecției cumnatului său, Postolachi Nicolae.

Cu privire la învinuirea adusă inculpatei Ctitor Natalia în baza art. 352 alin. (1) Cod penal, instanța de apel a reținut ca fiind corectă concluzia primei instanțe cu privire la încetarea procesului penal în legătură cu expirarea termenului prescripției tragerii la răspundere penală pentru infracțiunea consumată în octombrie 2011.

La individualizarea pedepsei, Curtea de Apel Chișinău a stabilit că prima instanță a ținut cont de prevederile art. 61 și 75 Cod penal.

5. Nefiind de acord cu soluția adoptată de instanța de apel, au declarat **recursuri ordinare**: procurorul, solicitând casarea acesteia cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată; avocatul Muruzic Victor în numele inculpatului și inculpatul Postolachi Nicolae, solicitând casarea deciziei și pronunțarea unei hotărâri de achitare pe ambele capete de învinuire; inculpata Ctitor Natalia, care a solicitat casarea deciziei instanței de apel deciziei și pronunțarea unei hotărâri de achitare pe ambele capete de învinuire.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 20 decembrie 2016, au fost admise recursurile ordinare declarate, cu casarea totală a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

6.1. Colegiul penal lărgit a statuat că instanță de apel, la judecarea apelurilor a comis erori de drept, prevăzute de art. 427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, și anume:

După cum rezultă din actele cauzei, Ctitor Natalia a depus la Curtea de Apel Chișinău, Secția evidență și documentare procesuală, cerere privind administrarea de

noi probe înregistrată la 27 octombrie 2015 cu nr.12133, la care erau anexate probe, asupra căreia instanța de apel nu s-a expus, or, art.99 Cod de procedură penală enunță că în procesul penal, probatoriul constă în invocarea de probe, propunerea de probe, admiterea și administrarea lor în scopul constatării circumstanțelor care au importanță pentru cauză.

Totodată, Colegiul lărgit a stabilit că atât prima instanță, cât și instanța de apel, au omis să se expună asupra ordonanței de punere sub învinuire a Nataliei Ctitor, din 30 ianuarie 2012, care potrivit art. 281 alin.(2) Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă: data și locul întocmirii; de către cine a fost întocmită; numele, prenumele, ziua, luna, anul și locul nașterii persoanei puse sub învinuire, precum și alte date despre persoană care au importanță juridică în cauză; formularea învinuirii cu indicarea datei, locului, mijloacelor și modului de săvârșire a infracțiunii și consecințele ei, caracterului vinei, motivelor și semnelor calificative pentru încadrarea juridică a faptei, circumstanțelor în virtutea cărora infracțiunea nu a fost consumată în cazul pregătirii sau tentativei de infracțiune, mențiunea despre punerea persoanei respective sub învinuire în calitate de învinuit în această cauză conform articolului, alineatului și literei articolului din Codul penal care prevăd răspunderea pentru infracțiunea săvârșită.

La fel, Colegiul penal lărgit a constatat că în partea motivată, instanța de apel s-a referit superficial asupra argumentelor invocate în apelurile declarate.

Mai mult, instanța a omis să se expună asupra argumentelor înaintate în cererile de apel de către procuror, care a indicat expres că este nejustificată constatarea instanței la momentul încadrării juridice a faptei infracționale prevăzute la art. 179 Cod penal de la alin. (2) la alin. (1), instanța dând o apreciere subiectivă percepției inculpatului Postolachi Nicolae precum că, acesta și apărarea nu au cunoscut că îi este incriminat semnul prevăzut la alin. (2) art.179 Cod penal, și anume „cu aplicarea violenței sau cu amenințarea aplicării ei”.

De asemenea, instanța de apel nu s-a expus nici asupra argumentelor inculpatului Postolachi Nicolae, precum că instanța a luat o atitudine obiectivă față de depozițiile lui Caisîn Alexandru și Tomșa Gheorghe, formulând o concluzie eronată precum că hotărârea privind transmiterea presului de sortiment ar fi fost luată unipersonal de către Postolachi Nicolae și că instanța a acceptat în calitate de material probatoriu lămuririle depuse de către Postolachi Nicolae și Ctitor Natalia la 08 decembrie 2009 și la 25 martie 2010, deși înscrisurile au fost depuse până la pornirea urmăririi penale.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 mai 2017, au fost admise apelurile declarate de procuror, inculpatul Postolachi Nicolae și inculpata Ctitor Natalia, fiind casată parțial sentința Judecătoriei Dubăsari din 30 iulie 2015, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță.

Postolachi Nicolae, învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.191 alin.(2) lit. b), c) Cod penal a fost achitat pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, cu reabilitarea acestuia.

Procesul penal în privința Nataliei Ctitor, învinuită în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352 alin.(1) Cod penal, a fost încetat din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, ci elementele contravenției.

A fost recunoscută vinovată Ctitor Natalia în comiterea contravenției prevăzute de art. 335 Cod Contravențional și s-a dispus încetarea procesului contravențional în baza art. 441 alin.(1) lit. b) Cod contravențional, din motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere contravențională prevăzut de art. 30 Cod Contravențional.

Ctitor Natalia a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 191 alin.(2) lit. c) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 700 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate în domeniul gestionării întreprinderilor pe termen de 3 ani.

Acțiunea civilă înaintată de Berzan Valentina către Ctitor Natalia cu privire la repararea prejudiciului material a fost admisă și s-a încasat din contul Nataliei Ctitor în beneficiul Valentinei Berzan prejudiciul material în mărime de 55 100 de lei.

Acțiunea civilă înaintată de Tataruș Sergiu și Tataruș Ecaterina către Postolachi Nicolae cu privire la repararea prejudiciului moral a fost admis parțial și s-a încasat din contul lui Postolachi Nicolae în beneficiul lui Tataruș Sergiu și Tataruș Ecaterina prejudiciul moral în mărime de 5000 de lei pentru fiecare. În rest, acțiunea civilă a fost respinsă ca neîntemeiată. În rest sentința instanței de fond a fost menținută fără modificări.

7.1. Examinând cauza, instanța de apel a constatat că instanța de fond eronat a stabilit starea de fapt, care nu corespunde probelor din dosar, probe care au fost incorect apreciate, ajungând la o concluzie greșită, totodată încălcând prevederile art. 101 alin. (1), art. 384 alin. (3), art. 385 alin. (1) Cod de procedură penală.

Instanța de apel, cercetând sub toate aspectele probele administrate, verificându-le minuțios, prin prisma admisibilității, pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, a conchis că din probele administrate la materialele dosarului rezultă vinovăția inculpatei Ctitor Natalia în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. c) Cod penal, pe parcursul examinării cauzei stabilindu-se că acțiunile de delapidare a averii străine au fost săvârșite de Ctitor Natalia. Iar, pentru încriminarea agravantei de la lit. b) alin. (2) art. 191 Cod penal, este necesar ca toate persoanele să corespundă criteriilor subiectului, adică să aibă calitate de administrator, criterii care nu sunt întrunite în speță.

Instanța de apel a menționat că din materialele dosarului rezultă cu certitudine sustragerea de către Ctitor Natalia a bunurilor SRL „Pan-Doragro”, care, de fapt aparțin cotașilor, cu titlu de cotă valorică în mărime de 21 000 de lei.

Cu referire la învinuirea adusă lui Postolachi Nicolae în baza art. 191 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, instanța de apel a menționat că acesta nu este subiect al infracțiunii incriminate, or, deși corespunde criteriului de vârstă, acest fapt nu este suficient urmând a avea și calitatea de subiect special și anume administrator sau persoană cu răspundere materială deplină. Însă, din probatoriul administrat nu rezultă careva împuterniciri legale ale lui Postolachi Nicolae în gestionarea patrimoniului și răspunderea materială a acestuia.

Din materialele cauzei, declarațiile inculpatului și ale martorilor, se constată o activitate a acestuia în SRL „PAN-Doragro”, activitate care însă nu este legalizată printr-un contract individual de muncă sau alte înscrisuri. Respectiv, acțiunile

desfășurate nu sunt suficiente pentru a considera că Postolachi Nicolae a administrat cu bunurile întreprinderii și corespunzător purta răspundere materială în acest sens, administrator fiind recunoscută doar Ctitor Natalia după revocarea din anul 2008 din funcție a lui Ctitor Ion.

Prin urmare, luând în considerație că Postolache Nicolae nu este subiect al infracțiunii imputate prevăzute de art.191 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, instanța de apel a dispus achitarea acestuia deoarece fapta imputată nu întrunește elementele componentei infracțiunii.

Cu privire la învinuirea adusă Nataliei Ctitor conform art. 352 alin. (1) Cod penal, Curtea de apel Chișinău a reținut că în ipoteza art. 352 alin.(1) Cod penal, daunele cauzate în urma exercitării unui drept legitim sau presupus în mod arbitrar și prin încălcarea ordinii stabilite, trebuie să fie în proporții mari, iar, în cazul în care nu se atinge acest quantum se aplică art. 335 Cod contravențional.

Astfel, instanța a remarcat că potrivit rechizitoriului și potrivit sentinței contestate, s-a apreciat că suma de 55 100 de lei incriminată Nataliei Ctitor, constituie daune în proporții mari. Însă, o astfel de concluzie nu are suport normativ, deoarece conform art. 126 alin. (1) Cod penal, se consideră proporții mari valoarea bunurilor sustrase, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin Hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei. Deși această redacție a art. 126 alin.(1) Cod penal a intrat în vigoare abia la 07 noiembrie 2016 grație modificărilor operate prin Legea nr.207 din 28 iulie 2016, instanța a menționat că aceasta este aplicabilă speței, or, conform prevederilor art. 10 Cod penal legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei care a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.

Instanța de apel a reținut că, conform Hotărârii Guvernului nr. 879 din 23 decembrie 2015, s-a aprobat quantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2016, în mărime de 5050 de lei, pentru utilizare în modul stabilit de legislație. Astfel, instanța de apel a conchis că prejudiciul în mărime de 55 100 de lei imputat inculpatei conform rechizitoriului și reținut de prima instanță, nu constituie daune în proporții mari. Prin urmare, s-a constatat că lipsește o condiție indispensabilă pentru încadrarea acțiunilor în baza art.352 alin.(1) Cod penal și anume - urmările prejudiciabile, rezultând că fapta inculpatei constituie contravenția prevăzută de art. 335 Cod contravențional.

Cu referire la comiterea de către Postolachi Nicolae a infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (1) Cod penal, instanța de apel a precizat că instanța de fond just a încetat procesul penal în privința acestuia, pe motivul expirării termenului prescripției tragerii la răspundere penală.

8. Decizia instanței de apel a fost atacată cu **recurs ordinar** de către procuror, care a solicitat casarea totală a deciziei și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță

de apel, în alt complet de judecată și de către inculpata Ctitor Natalia, care a solicitat casarea hotărârilor pronunțate în privința sa, cu emiterea unei noi decizii prin care să fie achitată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. c) Cod penal și a contravenției prevăzute de art. 335 Cod contravențional.

9. Prin decizia Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 03 octombrie 2017, recursul inculpatei Ctitor Natalia a fost respins ca inadmisibil și a fost admis recursul procurorului, casată parțial decizia instanței de apel, în partea condamnării Nataliei Ctitor în baza art. 191 alin.(2) lit. c) Cod penal, achitării lui Postolachi Nicolae învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin.(2) lit. b), c) Cod penal și menținerii sentinței privind încetarea procesului penal în privința ultimului pe art. 179 alin.(1) Cod penal și dispusă rejudecarea cauzei în această parte, în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată. În rest, dispozițiile deciziei atacate au fost menținute.

9.1. Pentru a decide astfel, instanța de recurs, cu referire la învinuirea lui Postolachi Nicolae în baza art. 179 alin. (2) Cod penal, a constatat că instanța de fond a comis o eroare când a încadrat acțiunile lui Postolachi Nicolae în baza art. 179 alin. (1) Cod penal, doar pe motiv că în învinuire nu este indicat semnul cu aplicarea violenței sau cu amenințarea aplicării ei, eroare care ulterior a fost menținută și de către instanța de apel.

Or, în partea descriptivă a ordonanței de punere sub învinuire și a rechizitoriului se indică că Postolachi Nicolae se învinuiește pentru pătrunderea și rămânerea ilegală în domiciliul unei persoane, fără consimțământul acesteia și refuzul de a-l părăsi la cererea ei, săvârșită cu aplicarea violenței. De asemenea, în cadrul descrierii faptei săvârșite, este indicat că „Postolachi Nicolae i-a aplicat o lovitură în regiunea craniului lui Tataruș Sergiu, cauzându-i conform raportului de examinare medico-legală nr. 379 din 19.12.2011, vătămări corporale ușoare, ce duc la dereglarea sănătății de scurtă durată, sub formă de plagă pe frunte”, faptul lovirii părții vătămate fiind confirmat însuși de Postolachi Nicolai. Aici, instanța de recurs a indicat că, doar lipsa mențiunii aplicarea violenței sau cu amenințarea aplicării ei, nu duce la reîncadrarea acțiunilor inculpatului. Mai mult, atât instanța de fond cât și instanța de apel, în partea dispozitivă a hotărârilor stabilesc vinovăția lui Postolachi Nicolae în baza art. 179 alin. (1) Cod penal, pe când în partea descriptivă se constată ca fiind dovedită fapta conform art. 179 alin. (2) Cod penal.

Colegiul penal lărgit a mai constatat contradicții în partea motivată a deciziei cu privire la motivele achitării lui Postolachi Nicolai de sub învinuirea înaintată în baza art. 191 alin. (2) lit. b) c) Cod penal. Astfel, instanța de apel, făcând trimitere la calitatea specială de administrator a subiectului infracțiunii prevăzute de art. 191 Cod penal, a considerat necesar a-l achita pe Postolachi Nicolae anume din lipsa calității de administrator a acestuia, ceea ce echivalează cu lipsa componente de infracțiune. Ulterior, însă, instanța a reținut că: „pe parcursul examinării prezentei cauze penale, partea acuzării nu a prezentat careva probe admisibile, pertinente, concludente și utile care ar demonstra vinovăția inculpatului Postolachi Nicolae în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. b), c) Cod penal.” În această situație poziția instanței

de apel, este una contradictorie ce ține anume de motivul achitării lui Postolachi Nicolae de sub învinuirea înaintată în baza art. 191 alin. (2) lit. b), c) Cod penal.

Instanța de recurs a menționat că potrivit rechizitoriului, Ctitor Natalia și Postolachi Nicolae au fost puși sub învinuire de comiterea infracțiunii prevăzută de art. 191 alin. (2) lit. b), c) Cod penal. Prin sentință, inculpații au fost recunoscuți vinovați și condamnați în baza art. 191 alin. (2) lit. b) Cod penal la pedepse sub formă de amendă, din învinuirea înaintată fiind exclusă lit. c), pe motiv că instanței nu i-au fost prezentate probe din care să rezulte cauzarea unui prejudiciu considerabil părților vătămate.

Sentința a fost atacată cu apel de către procuror, doar în partea stabilirii pedepselor inculpaților, ca fiind prea blânde, apelantul fiind de acord cu încadrarea juridică a acțiunilor inculpaților în baza art. 191 alin. (2) lit. b) Cod penal. Însă, instanța de apel, prin decizia sa, reîncadrează acțiunile Nataliei Ctitor în baza art. 191 alin. (2) lit. c) Cod penal și stabilește o amendă mai mică decât cea stabilită de instanța de fond, iar, Postolachi Nicolae este achitat de sub învinuirea înaintată în baza art. 191 alin. (2) lit. b) și c) Cod penal.

Prin urmare, Colegiul penal a constatat că motivarea soluției instanței de apel contrazice dispozitivul hotărârii acesteia, deoarece în partea motivatoare a deciziei instanța respinge argumentele invocate de procuror în apelul său, iar, ulterior admite și acest apel, dispunând casarea sentinței atacate parțial.

Totodată, Curtea de Apel Chișinău, constatând vinovăția Nataliei Ctitor în baza art. 191 alin. (2) lit. c) Cod penal, în cadrul descrierii faptei ca fiind comisă de aceasta, nu indică calificativul atribuit lit. c) al normei penale indicate și anume, cu cauzarea de daune în proporții considerabile, de către instanță fiind doar menționat că prin acțiunile inculpatei, cotașilor le-a fost cauzat un prejudiciu material în sumă de 21 000 de lei. Este de menționat faptul că în speță, anume calificativul de daune în proporții considerabile face delimitarea dintre alin. (2) și alin. (1) al art. 191 Cod penal.

Colegiul penal lărgit a mai menționat că, rejudecând cauza, instanța de apel nu a ținut cont de prevederile art. 436 alin. (2) Cod de procedură penală și nu a îndeplinit indicațiile instanței de recurs din decizia din 20 decembrie 2016 și anume, nu s-a expus în nici un fel asupra cererii Nataliei Ctitor privind administrarea de noi probe înregistrată la 27 octombrie 2015 cu nr. 12133, la care erau anexate unele probe.

10. Prin decizia Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău din 09 aprilie 2019, a fost respins apelul inculpatului Postolachi Nicolae și a fost admis apelul procurorului, fiind casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează:

Nataliei Ctitor, recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. b) Cod penal, i-a fost aplică pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 1000 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a gestiona întreprinderi agricole pe un termen de 4 ani.

Lui Postolachi Nicolae, recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin.(2) lit. b) Cod penal, i-a fost aplicată pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 1 000 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a gestiona întreprinderi agricole pe un termen de 4 ani.

Procesul penal în privința lui Postolachi Nicolae pe art.179 alin. (2) Cod penal a fost încetat în legătură cu intervenirea termenului de prescripție.

10.1. Pentru a decide astfel, instanța de apel, analizând înscrisurile administrare în cadrul urmăririi penale, din punct de vedere al pertinentei, concludenței și utilității lor, le-a apreciat ca fiind dobândite cu respectarea normelor de procedură, fiind pertinente, concludente, utile, care coroborează între ele, dar și cu declarațiile părților vătămate și a martorilor audiați, care combat argumentele inculpaților și din care se atestă indubitabil că prin acțiunile or intenționate, Ctitor Natalia și Postolachi Nicolae au comis infracțiunea prevăzută de 191 alin. (2) lit. b) Cod penal. Astfel, prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept în acest sens, însă, nu a ținut cont de circumstanțele reale și personale ale inculpaților la stabilirea pedepsei.

Cu referirea la învinuirea adusă inculpatului Postolachi Nicolae conform art. 179 Cod penal, instanța de apel a considerat că prima instanță a reținut corespunzător acțiunile inculpatului, însă, pripit a ajuns la soluția de a-l recunoaște vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (1) Cod penal.

Astfel, potrivit acuzării, Postolachi Nicolae i-a aplicat lui Tataruș Sergiu o lovitură cu un obiect contondent dur, însă, instanța de fond a indicat că aceasta nu și-a găsit confirmare în timpul cercetării judecătorești, în învinuire nefiind indicat semnul cu aplicarea violenței sau cu amenințarea aplicării ei, concluzie pe care instanța de apel a apreciat-o ca fiind pripită. Or, în partea descriptivă a ordonanței de punere sub învinuire și a rechizitoriului se indică că Postolachi Nicolae se învinuiește pentru pătrunderea și rămânerea ilegală în domiciliul unei persoane, fără consimțământul acesteia și refuzul de a-l părăsi la cererea ei, săvârșită cu aplicarea violenței. Prin urmare, doar lipsa mențiunii aplicarea violenței sau cu amenințarea aplicării ei, nu duce la reîncadrarea acțiunilor inculpatului, din care considerent acțiunile lui Postolachi Nicolae urmează a fi calificate conform art. 179 alin. (2) Cod penal, însă, din motivul expirării termenului de prescripție, procesul penal urmează a fi încetat.

11. Decizia instanței de apel a fost atacată cu **recurs ordinar** de către inculpații Ctitor Natalia și Postolachi Nicolae, solicitând casarea deciziei instanței de apel în partea învinuirii în săvârșirea infracțiunilor imputate, cu pronunțarea unei alte hotărâri.

12. Prin decizia Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 26 mai 2020, au fost admise recursurile ordinare declarate de inculpații Ctitor Natalia și Postolachi Nicolae, casată total decizia instanței de apel din 09 aprilie 2019, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, într-un alt complet de judecată.

12.1. Colegiul penal lărgit a concluzionat că, instanța de apel nu a analizat minuțios probele din dosar, nu a dat răspuns la toate capetele din apelurile declarate, a formulat mai multe concluzii care nu se conciliază cu dispozitivul deciziei, prin acestea nerezolvând fondul apelurilor declarate, după cum corect a remarcat și părțile în cererea de recurs.

Prin rechizitoriu, acțiunile inculpaților, în drept, au fost încadrate în baza art.191 alin.(2) lit. b), c) Cod penal – ”delapidarea averii străine - adică însușirea ilegală a bunurilor altei persoane, încredințate în administrarea vinovatului săvârșită de către două persoane, cu cauzarea de daune în proporții considerabile”.

Instanța de apel, casând sentința și pronunțând o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, a depășit limitele învinuirii formulate inculpaților, concluzionând că: „... instanța de apel se va expune prin prezenta decizie doar referitor la apelul acuzatorului de stat și la apelul inculpatului Postolachi Nicolae, în partea stabilirii pedepsei lui Postolachi Nicolae pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(2) lit. b) Cod penal și lui Ctitor Natalia pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(2) lit. b) Cod penal, dar și în partea învinuirii aduse inculpatului Postolachi Nicolae pe art.179 alin.(2) Cod penal..., instantaneu, ținând cont că săvârșirea infracțiunii de sustragere a fost favorizată de faptul deținerii de către Ctitor Natalia (oficial) și Postolachi Nicolae (neoficial) a funcției de gestionar a unei întreprinderi agricole”, or, asemenea împrejurări nu se regăsesc în rechizitoriu.

Mai mult, a constatat în mod divergent și neclar că: ”fiind audiată în ședința instanței de apel inculpata a indicat că nu se consideră vinovată, probele care sunt anexate la materialele cauzei o dezvinovătesc. Colegiul penal lărgit, analizând declarațiile inculpatei prin prima prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței și utilității lor, le apreciază ca ne fiind ne veridice, fiind oferite cu scopul de a se eschiva de răspunderea penală, mai mult, declarațiile inculpatei sunt combătute prin probele ce vor fi analizate infra”.

Or, divergențele conținute în descriptivul deciziei adoptate, denotă o neclaritate totală privind constatarea vinovăției inculpaților de săvârșirea faptelor infracționale incriminate, încadrarea juridică a acțiunilor lor.

La fel, instanța de apel a trecut în revistă dovezile administrate pe episodul incriminat inculpaților pe art.191 alin. (2) lit. b) Cod penal, dar nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludentei, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele concrete, de fapt și de drept, invocate în rechizitoriu, și nu a indicat motivele pentru care a respins probele aduse în sprijinul apărării.

13. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 februarie 2021, au fost admise apelurile declarate de procurorul, inculpata Ctitor Natalia și inculpatul Postolachi Nicolae și a fost pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit de prima instanță și anume:

Ctitor Natalia și Postolachi Nicolae au fost achitați pe art. 191 alin. (2) lit. b) Cod Penal din motivul că fapta acestora nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

Postolachi Nicolae a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 179 alin. (2) Cod Penal, cu liberarea de pedeapsă penală pe motivul expirării termenului de prescripție pentru tragerea la răspundere penală.

Acțiunea civilă înaintată de Berzan Valentina către Ctitor Natalia cu privire la încasarea prejudiciului material a fost admisă și s-a încasat din contul Nataliei Ctitor în beneficiul lui Berzan Valentina prejudiciul material în mărime de 55 100 de lei.

Acțiunea civilă înaintată de Tataruș Sergiu și Tataruș Ecaterina cu privire la încasarea prejudiciului moral a fost admisă parțial și s-a încasat din contul lui Postolachi Nicolae în beneficiul lui Tataruș Sergiu și Tataruș Ecaterina prejudiciul moral în

mărime de 5000 de lei pentru fiecare. În rest acțiunea civilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

13.1. Motivând soluția emisă, instanța de apel a susținut că învinuirile aduse inculpaților în baza prevederilor art. 191 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, sunt neîntemeiate și nedemonstrate, bazate doar pe presupunerile organului de urmărire penală, în situația în care legea procesual penală, expres indică, că probele sunt elemente de fapt dobândite în modul stabilit de prezentul cod, care servesc la constatarea existenței sau inexistenței infracțiunii, la identificarea făptuitorului, la constatarea vinovăției, precum și la stabilirea altor împrejurări importante pentru justa soluționare a cauzei.

La caz, se atestă că organul de urmărire penală formulând învinuirea împotriva Nataliei Ctitor și Postolachi Nicolae în baza art. 191 alin. (2) lit. b) Cod Penal au indicat că ”aceștia au delapidat averea străină”, fără a indica în mod concret cui aparținea această avere și cui concret i-a fost cauzat un prejudiciu prin acțiunile inculpaților și fără a indica în mod clar modalitatea de însușire a bunurilor.

Din materialele cauzei rezultă că la 10 ianuarie 2000, proprietarii cotelor-părți valorice în patrimoniul întreprinderii agricole AF ”Doroțcaia” l-au împuternicit pe Ctitor Mihail să participe la concursul de distribuire a patrimoniului întreprinderii agricole AF ”Doroțcaia”, să primească și să păstreze patrimoniul distribuit în urma concursului până la stabilirea modului de folosință, dar nu mai mult de trei luni, să înregistreze patrimoniul distribuit în urma concursului pe numele său în organele de stat respective. Conform Listei beneficiarilor la cota-parte valorică din AF ”Doroțcaia” la liderul Ctitor Mihail, în lista dată au fost incluși 722 beneficiari.

În Anexa la Procesul-verbal nr. 3 din 07.07.2000 al ședinței Comisiei de privatizare a bunurilor întreprinderii agricole AF ”Doroțcaia” este indicat patrimoniul destinat distribuirii în natură proprietarilor de cote-părți valorice din AF ”Doroțcaia” la liderul Mihail Ctitor. Conform Anexei, liderului Ctitor Mihail i-au fost distribuite 196 mașini și utilaje, inclusiv o cositoare CPS-5 cu numărul de inventariere 4160 și valoarea de 13 750 lei, un preș de sortiment cu numărul de inventariere 4067 și valoarea de 2100 lei, un tractor de model T-25 cu numărul de inventariere 4632 și valoarea de 2900 lei, o marcatoare de îngrășăminte de model HPY-0,5 cu numărul de inventariere 4279 și valoarea de 350 lei; o remorcă de model 2 PTS4 cu numărul de inventariere 4225 și valoarea de 1900 lei de a căror delapidare sunt acuzați inculpații. Prin Actul de primire transferare semnat de membrii Comisiei de privatizare a AF ”Doroțcaia” și Ctitor Mihail se confirmă faptul trimiterii/primirii a 196 mașini și utilaje.

Colegiul penal a reținut că toate aceste 196 de bunuri aparțineau la 722 de persoane, care făceau parte din grupul liderului Ctitor Mihail.

Respectiv, din actul de învinuire nu este clar cine concret ar fi fost prejudiciat prin acțiunile inculpaților, organul de urmărire penală indicând în rechizitoriu doar faptul că prejudiciul a fost cauzat ”cotașilor”. Mai mult ca atât, instanța de apel a atestat faptul că pe episodul de învinuire a inculpaților în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 191 Cod penal nicio persoană nu a depus cerere de a fi recunoscută în calitate de parte vătămată și respectiv, niciunei persoane nu i-a fost atribuită această calitate de către organul de urmărire penală.

În continuare, instanța de apel a constatat că în luna martie 2005 G.Ț. ”PANM” în persoana președintelui Mihail Ctitor și membrii Comisiei au transmis către SRL ”PAN DORAGRO” în persoana directorului Natalia Ctitor o cositoare CPS-5 cu numărul de inventariere 4160 și valoarea de 13 750 lei, preșul de sortiment cu numărul de inventariere 4067 și valoarea de 2100 lei și remorca de model 2 PTS4 cu numărul de inventariere 4225 și valoarea de 1900 lei, fapt consemnat în Actul de predare-primire.

Colegiul penal a indicat că în textul Actului menționat nu este specificat scopul transmiterii bunurilor indicate mai sus, (au fost ele transmise în temeiul unui contract de vânzare-cumpărare, în folosință, spre păstrare, etc.), or, obiect material al infracțiunii de delapidare a averii străine pot să reprezinte numai bunurile încredințate de o altă persoană în administrarea făptuitorului.

În această ordine de idei, instanța de apel a conchis că în acțiunile inculpaților Ctitor Natalia și Postolachi Nicolae lipsește latura obiectivă și latura subiectivă a infracțiunii prevăzute la art. 191 alin. (2) lit. b) Cod penal, din care motiv aceștia urmează a fi achitați.

Cu referire la învinuirea adusă inculpatului Postolachi Nicolae de săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 179 alin. (2) Cod penal, Colegiul penal a constatat că prin acțiunile sale intenționate, Postolachi Nicolae Petru a comis infracțiunea prevăzută de art. 179 alin. (2) Cod penal, violarea de domiciliu, adică pătrunderea și rămânerea ilegală în domiciliul unei persoane fără consimțământul acesteia precum și refuzul de a le părăsi la cererea ei, cu aplicarea violenței.

Astfel, instanța de apel a apreciat declarațiile inculpatului prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței și utilității lor ca fiind neveridice, or, inculpatul a oferit astfel de depoziții în sensul de a se eschiva de la răspunderea penală, mai mult, declarațiile oferite de inculpat sunt combătute prin declarațiile părților vătămate Tataruș Sergiu și Tataruș Ecaterina și a martorilor audiați. Faptul că inculpatul nu a recunoscut vinovăția în comiterea faptei prevăzute de art. 179 alin. (2) Cod penal la nici o etapă a procesului penal, nu constituie un temei de achitare a acestuia, or, nerecunoașterea vinovăției este un drept al inculpatului, însă nu o circumstanță ce determină soluția de achitare a acestuia.

Cu referire la acțiunile civile, instanța de apel a reținut că în cadrul cercetării judecătorești, pe episodul de învinuire a Nataliei Ctitor de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352 alin. (1) Cod penal, Berzan Valentina a înaintat o acțiune civilă către Ctitor Natalia cu privire la încasarea sumei de 55100 lei cu titlu de prejudiciu material, ce constituie valoarea tractorului K - 701.

În aceste sens, Colegiul penal a considerat că este incorectă soluția primei instanțe de a lăsa fără examinare acțiunea civilă în partea reparării prejudiciului material, or, din materialele dosarului este stabilită exact suma despăgubirilor convenite și anume valoarea tractorului K - 701 de 55100 de lei, prejudiciul care urmează a fi încasat din contul Nataliei Ctitor în beneficiul Valentinei Berzan.

La fel, la examinarea cauzei în prima instanță a fost înaintată acțiune civilă de către Tataruș Sergiu și Tataruș Ecaterina către Postolachi Nicolae cu privire la încasarea a câte 50000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

Instanța de apel a conchis că și în acest caz, prima instanță incorect a lăsat fără examinare această acțiune civilă, Colegiul penal considerând necesar a admite parțial acțiunea, cu încasarea de la Postolachi Nicolae în beneficiul lui Tataruș Sergiu și Tataruș Ecaterina prejudiciul cauzat prin infracțiunea cauzată în sumă de 5000 de lei pentru fiecare.

14. Decizia instanței de apel a fost atacată cu **recurs ordinar**, la data 19 aprilie 2021, de către inculpata Ctitor Natalia, invocând temeiurile prevăzute la pct. 6 și 11 alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, prin care solicită admiterea recursului ordinar, casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 februarie 2021, în partea admiterii acțiunii civile înaintate de Valentina Berzan și încasării sumei de 55 100 de lei cu titlu de prejudiciu material și menținerea deciziei instanței de apel în partea celorlalte dispoziții.

14.1. În motivarea cerințelor sale inculpata a indicat că în partea învinuirii dânzei în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 352 alin. (1) Cod penal, s-a expus instanța de apel prin decizia din 22 mai 2017, prin care procesul penal în partea învinuirii de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352 alin.(1) Cod penal, a fost încetat din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, ci elementele contravenției, dânsa fiind recunoscută vinovată de comiterea contravenției prevăzute de art. 335 Cod Contravențional. La fel, a fost admisă acțiunea civilă înaintată de Berzan Valentina și s-a încasat din contul ei în beneficiul Valentinei Berzan prejudiciul material în mărime de 55 100 de lei.

Recurenta a susținut că pe capătul dat, Curtea Supremă de Justiție s-a expus deja irevocabil prin decizia din 03 octombrie 2017.

Mai mult ca atât, în motivarea deciziei din 01 februarie 2021, instanța de apel a menționat expres în pct. 19 că nu se va expune asupra învinuirii în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352 alin. (1) Cod penal, dat fiind faptul că în această privință există o decizie definitivă și irevocabilă și anume, decizia din 22 mai 2017 a Curții de Apel Chișinău. Ulterior, însă, în pct. 30 din decizie, instanța de apel, în pofida celor constatate, s-a expus asupra acțiunii civile înaintate de Valentina Berzan.

Prin urmare, Ctitor Natalia consideră că a fost pedepsită de două ori pentru aceeași faptă.

15. Decizia instanței de apel a fost atacată cu **recurs ordinar**, la data 23 aprilie 2021 și de către acuzatorul de stat, procuror în Procuratura de Circumscripție Chișinău – Svetlana Țurcanu, invocând temeiul prevăzut la pct. 6 și 10 alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, prin care solicită admiterea recursului ordinar, casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 februarie 2021 în privința inculpaților Ctitor Natalia și Ctitor Postolachi și dispunerea rejudecării cauzei în această parte în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

15.1. În motivarea cerințelor sale procurorul a indicat că soluția instanței de apel de achitare a inculpaților Ctitor Natalia și Postolachi Pavel de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. b) Cod penal și liberarea inculpatului Postolachi Nicolae de pedeapsă penală, este una vădit neîntemeiată și contrară stării de fapt stabilite în baza probelor examinate în cadrul cercetării judecătorești.

Acuzarea a indicat că instanța de apel a admis o eroare gravă în textul deciziei recurate, deoarece nu este indicat niciun motiv plauzibil ce ar combate sau care ar indica că în acțiunile inculpaților nu sunt prezente elementele infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. b) Cod penal.

Recurentul consideră că instanța de apel nu a luat măsurile necesare pentru ca probele concludente și utile, prezentate de partea acuzării să fie cercetate și apreciate la justa lor valoare, astfel că toate elementele de fapt să aibă o relevanță juridică, iar, prin această inactivitate instanța de apel a creat o stare de incertitudine și neclaritate cu privire la soluția adoptată.

A declarat că instanța de apel a invocat un singur argument în vederea achitării inculpaților și anume, instanța de fond a stabilit incorect starea de fapt și greșit a apreciat probele administrate de către părțile în proces. În vederea pronunțării unei hotărâri întemeiate, odată ce a constatat că inculpații nu au acționat prejudiciabil în coraport cu patrimoniul AF „Doroțcaia”, instanța de apel urma să determine și să constate necorespondența exactă între semnele faptei prejudiciabile efectiv săvârșite și semnele componenței infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (2) lit. b) Cod penal.

În acest context, importanță fundamentală pentru instanța de apel o prezentau semnele obiectului, laturilor obiective și a celei subiective a componențelor de infracțiune prevăzute la art. 191 alin. (2) lit. b) Cod penal, semne care necesitau o amplă analiză.

În acest sens, acuzarea a susținut că din perspectiva laturii obiective, în cazul infracțiunii prevăzute la art. 191 alin. (2) lit. b) Cod penal, acțiunea principală presupune luarea din posesia victimei a bunurilor materiale (care constituie obiectul infracțiunii), străine pentru făptuitor, încredințate lui în condiții de legalitate, astfel încât patrimoniul celui vinovat sporește exact în proporția în care se diminuează patrimoniul victimei.

Astfel, la 01 martie 2005, a fost încheiat un Acte de primire-predare a tehnicii agricole între GȚ „PANM” și SRL „Pan-Doragro” în baza cererii și procurii depuse la cota valorică a foștilor cotași sub semnătura președintelui GȚ „PANM”, Mihail Ctitor și directorului SRL „Pan-Doragro”, Natalia Ctitor. Deci, există doar actul de predare-primire, fără să existe contractul în baza căruia a fost întocmit acest act, prin urmare nu este clar ce reprezintă acest act – un raport de vânzare-cumpărare, comodat, arendă, donație, din contra, acest act special a fost întocmit într-o așa formă ca să fie mai ușor ulterior de scos de sub urmărirea cotașilor bunurile litigioase.

Respectiv, se atestă bunuri care la data de 01 martie 2005, continuau să aparțină cotașilor și care, fără împuterniciri speciale din partea titularilor dreptului (cotașilor) de către GȚ „PANM” au fost transmise SRL „Pan-Doragro”, aceste acțiuni frauduloase au fost întreprinse fără împuterniciri, deoarece nu au existat cereri din partea cotașilor prin care ei să-și manifeste acordul la transmitere. La materialele cauzei lipsesc înscrisuri care ar atesta tranzacții dintre GȚ „PANM” și cotași în perioada anilor 2002-2005, din care ar rezulta că ultimii ar transmite drepturile patrimoniale în raport cu bunurile litigioase.

Procurorul a susținut că bunurile litigioase au ieșit din patrimoniul cotașilor fostei întreprinderi agricole AF „Doroțcaia”, urmare a sustragerii acestora de către inculpați.

Din perspectiva laturii subiective a componenței de infracțiune, acuzarea de stat a opinat că inculpații au dobândit utilajul tehnic acționând cu intenție directă, în scop de cupiditate prin sustragere.

Cu referire la liberarea de pedeapsă a inculpatului Postolachi Nicolae conform art. 179 alin. (2) Cod penal, pe motivul expirării termenului de prescripție pentru tragerea la răspundere penală, recurentul a invocat că instituția juridică a liberării de pedeapsă penală se aplică în temeiul prevederilor art. 89 Cod penal doar în situația în care instanța de judecată numește inițial în sarcina celui recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii o pedeapsă penală.

La caz însă, instanța de apel nu a numit în sarcina inculpatului Postolachi Nicolae o pedeapsă penală și în condițiile respective, nu îl putea elibera de executarea acesteia.

16. La 26 aprilie 2021, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, în adresa procurorului, inculpaților Ctitor Natalia și Postolachi Nicolae și a părților vătămate Tataruș Serghei, Tataruș Ecaterina și Berzan Valentina, au fost expediate copiile de pe recursuri, cu solicitarea de a depune, în termen de 30 de zile, o referință privind opinia lor asupra recursurilor declarate de inculpata Ctitor Natalia și procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău – Svetlana Țurcanu (f.d. 190, volumul XI).

17. Referințe nu au fost depuse.

18. Judecând recursurile ordinare, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acestea urmează a fi admise, pentru considerentele expuse în contextul ce urmează.

În speță se constată că recurenții s-au conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și au declarat recursurile ordinare în termen.

În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța este în drept să îl admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și ia una din următoarele soluții: rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărâre, dacă nu se agravează situația condamnatului, sau, după caz, dispune rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Inculpata Ctitor Natalia invocă în recursul său temeiurile prevăzute la pct. 6) și 11) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală: „motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii și acesta este expus neclar”, „persoana condamnată a fost judecată anterior în mod definitiv pentru aceeași faptă”, iar, acuzatorul de stat invocă în recurs temeiurile prevăzute la pct. 6) și 10) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală: „hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii”, „s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale”.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub acest aspect, Colegiul penal lărgit reține că temeiurile de recurs invocate de recurenți și-au găsit parțial confirmare, având în vedere următoarele considerente.

Cu titlu preliminar, se relevă că obiectul cenzurii instanței de recurs este limitat la analiza chestiunilor de drept, respectiv rațiunea și finalitatea exercitării acestei căi de atac se rezumă la înlăturarea erorilor de drept admise de instanța ierarhic inferioară, la etapa precedentă de judecare a cauzei, regulă stipulată și în art. 434 Cod de procedură penală.

În concordanță cu dispoziția art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel, cuprind următoarele aspecte: dacă fapta reținută a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma art. 101 Cod de procedură penală.

În ceea ce privește chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel, acestea se referă la: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal au fost corect aplicate.

Atunci când se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile nominalizate supra, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu dispunerea rejudecării cauzei.

Analizând conținutul deciziei recurate, instanța de recurs constată că în dispozitivul deciziei contestate, instanța de apel a indicat că „ admite apelurile declarate de procurorul, inculpata Ctitor Natalia și inculpatul Postolachi Nicolae și pronunță o nouă hotărâre potrivit modului stabilit de prima instanță”.

Astfel, instanța de apel a omis să indice dacă casează sentința parțial sau total, or, în conformitate cu art. 415 alin. (1) pct. 2 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând cauza în ordine de apel, admite apelul, casând sentința parțial sau total, inclusiv din oficiu, în baza art. 409 alin. (2), și pronunță o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit, pentru prima instanță.

Prin urmare, instanța de apel a comis eroarea prevăzută în pct. 6 alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală - dispozitivul hotărârii este expus neclar.

În continuare, Colegiul penal lărgit reține că prin decizia din 01 februarie 2021, instanța de apel a admis acțiunea civilă înaintată de Berzan Valentina către Ctitor Natalia cu privire la încasarea prejudiciului material și a încasat din contul Nataliei Ctitor în beneficiul lui Berzan Valentina prejudiciul material în mărime de 55 100 de lei.

Însă, la acest capitol instanța de apel nu a ținut cont de faptul că prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 03 octombrie 2017, au fost menținute dispozițiile deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 mai 2017 în partea încetării procesului penal în privința Nataliei Ctitor, învinuită în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352 alin. (1) Cod penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, ci elementele contravenției, cu recunoașterea vinovată a Nataliei Ctitor în comiterea contravenției prevăzute de art. 335 Cod Contravențional și încetarea procesului contravențional în baza art. 441 alin. (1) lit. b) Cod contravențional, din motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere contravențională prevăzut de art. 30 Cod Contravențional și în partea

admiterii acțiunii civile înaintată de Berzan Valentina către Ctitor Natalia cu privire la repararea prejudiciului material și încasării din contul Nataliei Ctitor în beneficiul Valentinei Berzan a prejudiciului material în mărime de 55 100 de lei (f.d. 138-175, volumul IX).

Prin urmare, instanța de apel s-a expus asupra acțiunii civile înaintată de Berzan Valentina, în privința căreia există deja o soluție irevocabilă.

Un alt aspect la care instanța de recurs ține să se pronunțe este și faptul că, rejudecând cauza, instanța de apel nu a ținut cont de prevederile art. 436 alin. (2) Cod de procedură penală, care stipulează că pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului.

Astfel, prin decizia din 03 octombrie 2017, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție a concluzionat că, în urma analizei coroborate a întregului ansamblu probator administrat, este dovedită vinovăția Nataliei Ctitor de comiterea infracțiunii de delapidare a averii străine. Deși se invocă că Ctitor Natalia nu este vinovată de săvârșirea infracțiunii de delapidare, Colegiul a considerat că instanța de apel întemeiat a conchis că afirmațiile respective nu generează achitarea ei precum s-a solicitat în cererea de apel, or, în cursul judecării cauzei în apel și în fond au fost prezentate probe care înlătură orice dubiu și dovedesc cu certitudine vinovăția inculpatei în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 Cod penal.

În viziunea Colegiului, erorile procesuale admise de către Curtea de Apel Chișinău cad sub incidența prevederilor art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și în acest caz, decizia urmează a fi casată, cu rejudecarea cauzei în apel, așa cum cere art. 435 Cod procedură penală, întrucât asemenea erori nu pot fi corectate în instanța de recurs.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe în modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor motivelor invocate în apel, să verifice și să aprecieze profund probele administrate în instanța de fond și cea de apel în strictă conformitate cu cerințele legii, să le dea apreciere convenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate și ținând cont de motivele casării deciziei atacate și de legislația în vigoare, să înlătore omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

19. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E :

Se admit recursurile ordinare declarate de către inculpata Ctitor Natalia Mihail și acuzatorul de stat, procuror în Procuratura de Circumscripție Chișinău – Svetlana Țurcanu, se casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 februarie 2021, în cauza penală în privința lui **Ctitor Natalia XXXXX și Postolachi**

Nicolae XXXXX și se dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la 15 decembrie 2021.

Președinte

Svetlana Filincova

Judecători

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic